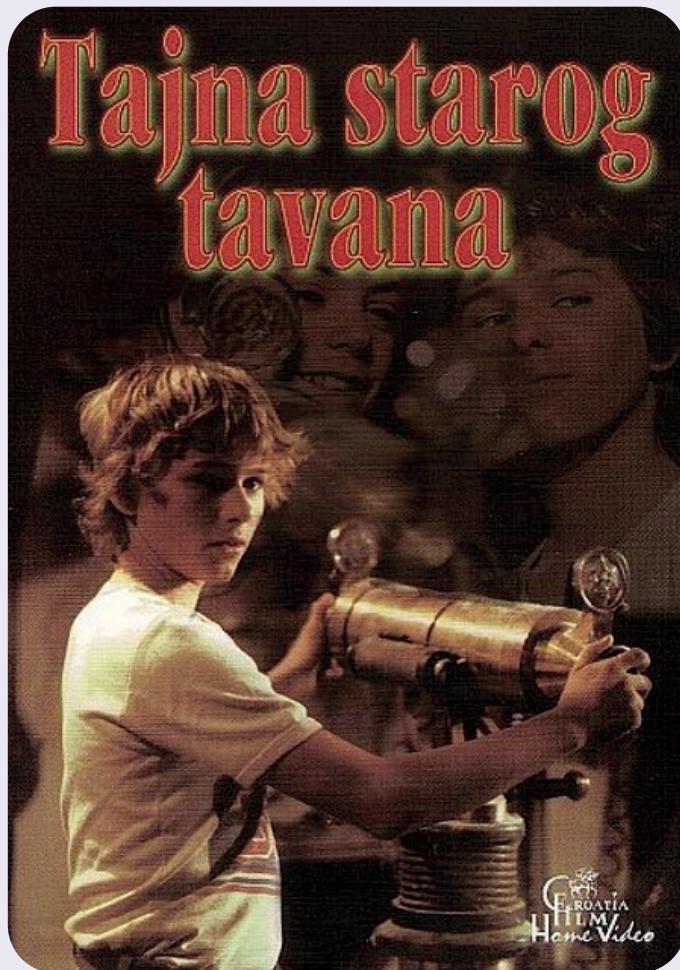
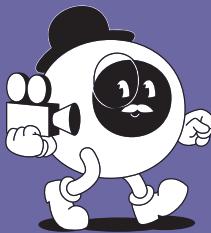

FILMSKA
PISMENOST

Metodička priprema
Tajna starog tavana

Marina Zlatarić

FILMSKA PISMENOST

Urednica

Ingrid Padjen Đurić

Autorica

Marina Zlatarić, prof.

Grafički prijelom i priprema

Antonio Britvar

Izdavač

Hrvatski audiovizualni centar
2024.

Hrvatski
audiovizualni
centar

Croatian Audiovisual Centre

Tajna starog tavana, 1984.

Režija: Vladimir Tadej

Scenarij: Vladimir Tadej

Fotografija: Jiří Kolín

Montaža: Žana Gerova

Glazba: Arsen Dedić

Žanr: Pustolovni/ZF

Godina: 1984.

Trajanje: 1 h 41 m

Producija: Croatia Film, Filmové Studio Gottwaldov/Zlin

Uzrast: 3., 4. i 5. razred osnovne škole

Glavni glumci

Miro - **Mario Mirković**

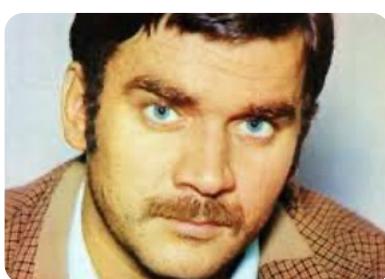
Pepik - **Jirí Guryca**

Božena - **Nina Petrović**

Marko Pivac -
Špilo Guberina

Šime -
Boris Dvornik

tetka Lucija –
Mia Oremović

Riječ-dvije o redatelju

Vladimir Tadej

- Novska, 9. svibnja 1925. – Zagreb, 1. ožujka 2017.
- snimio je osam cjelovečernjih igranih filmova, a posebno se ističu filmovi za djecu (*Družba Pere Kvržice, Tajna starog tavana, Hajdučka vremena...*)
- kao scenograf radio je na stotinjak filmova.

Kratki sadržaj

Dječaci radioamateri, Miro iz Zagreba i Pepik iz Praga, provode ljetne praznike na otoku Hvaru u kući Mirine tete. Tajno odlaze na nedozvoljeno mjesto, prašni tavan njezine stare, kamene kuće. Pronalaze čudan top i nacrte Mirinog pradjeda, čudaka izumitelja. Otkrivaju da je riječ o antigravitacijskom topu koji oduzima gravitaciju ljudima i stvarima te ih lansira u svemir. Dječaci namještaju top i počinju slati stvari u zrak. Time izazivaju veliku pomutnju. U slučaj se uključuje i međunarodna špijunska organizacija koja pokušava doći do moćnog oružja. Otimaju dječake i djevojčicu, a policija je nemoćna...

Motivacija

Biste li se voljeli naći na starom, prašnjavom tavanu? Obrazložite svoj odgovor.

Smatrate li da takvi tavani čuvaju neku tajnu? Navedite mogući primjer.

Upute za gledanje filma

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- način komunikacije između Mire i Pepika
- odnos Mire, Pepika i Božene
- otkriće na tavanu
- način snimanja kadrova
- postupke likova
- zvukove u filmu
- trikove
- priču filma.

Najava filma

Tajna starog tavana, Vladimir Tadej

Dojmovi o filmu

Što vam se u filmu svidjelo?

Što vam se nije svidjelo?

Biste li i vi isprobali top da ste se našli na njihovom mjestu?

Razgovor o filmu

PRISJETITE SE I OPIŠITE.

◆ Prisjetite se na koji način redatelj uvodi gledatelje u filmsku priču.

Opišite početne kadrove.

(svemir, zvijezde koje plove, nebeska tijela, sateliti, naslov filma, imena filmske ekipe, snažna glazba, neodređeni zvukovi)

◆ Zaključite što nam je redatelj početnim kadrovima poručio.

(radnja filma bit će povezana sa svemirom)

KADAR

- jedna neprekinuta filmska snimka (nalazi se između dva „rec“ - početak snimanja „rec“ i prvi prekid, završetak snimanja „rec“)

◆ Razmislite jesu li vam riječi dječaka na početku bile jasne. Obrazložite svoj odgovor.

(vjerojatno ne, dječaci su pozivali jedan drugoga uz pomoć nekih aparata, radioveze)

RADIOAMATERI

- pomoću radioveza međusobno se upoznaju i druže

Navedite pojedinosti koje o dječacima doznajete prije njihovoga susreta uživo.

(Miro i Pepiko su radioamateri, upoznali su se baveći se radioamaterizmom, razvili su prijateljstvo iako se uživo još nisu vidjeli, Pepiko će konačno doći kod Mire koji ljetuje kod tete Lucije na Hvaru, Miro je iz Zagreba, Pepiko iz Praga)

RAZMISLITE I ODGOVORITE.

Opišite kadrove koji prikazuju dolazak Pepika na Hvar.

(veliki brod ulazi u hvarsку luku, Miro i njegova sestra su na rivi uz mnoštvo mještana, brod uplovjava, kapetan pozdravlja s broda, putnici silaze s broda, Miro i Pepiko se prepoznaju po kapi, Miro Pepika upoznaje sa svojom sestrom Boženom)

Prisjetite se što kod Pepika izaziva znatiželju čim je ušao u kuću Mirine tete.

(portret pradjeda i veliki neobični ključ obješen na zidu)

Navedite trenutak u kojem je počela napetost.

(Miro i Pepiko otključavaju vrata tavana, ulaze i pronalaze stvari punе paučine i prašine)

Razmislite kako je naglašena napetost otključavanja vrata tavana. Navedite primjere.

(kadar krupno prikazuju samo bravu punu paučine i ključ koji ju pokušava otključati; drugi kadar prikazuje Miru i Pepiku, bravu punu paučine i ključ koji otključava jednu po jednu od tri brave na vratima)

4 Zaključite što je pojačalo napetost otključavanja.

(zvukovi okretanja ključa, zapinjanja ključa, vađenja ključa i škripa vrata kod otvaranja, početak glazbe)

4 Prisjetite se kadra koji otkriva što su Miro i Pepiko vidjeli kada su otvorili vrata tavana.

(prostoriju punu stvari - stari stolci, stolovi, stvari na stolovima, košare, drvene grede, police, posude – sve prekriveno i povezano paučinom)

4 Zaključite je li kamera tijekom otkrivanja dijelova tavana bila mirna.

Obrazložite svoj zaključak.

(nije, pomicala se – pokazivala je što Miro i Pepiko vide, ulazila je s njima u prostoriju i pratila što oni gledaju)

4 Navedite primjere njihovoga pogleda.

(pogled na cijeli tavan – kadar prikazuje gotovo cijelu prostoriju; pogled na dijelove tavana, pogled na pojedine stvari i detalje na tavanu)

VIDEO PLAN

- udaljenost kamere od mesta snimanja (određuje se prema odraslog čovjeku)

VRSTE PLANOVА

total (T) - cjelina nekog ambijenta,
srednji plan (S) – cijeli čovjek,
američki plan (A) – čovjek od glave do koljena,
polublizi plan (PB) – čovjek od glave do pojasa,
blizi plan (B) – poprsje čovjeka,
krupni plan (K) – glava čovjeka,
detalj (D) – npr. oko, uho, prst

4 Prisjetite se dječakovih otkrića koji najavljiju da se da tavanu krije neka tajna.

(tajna vratašca sakrivena u zidu, sakriveni nacrti i bilježnice u prostoru iza vratašca, otkrivanje pradjedovih zapisa o antigravitacijskom topu na tavanu)

5 Prisjetite se što su Miro i Pepiko iz dokumenta, koji je prevodila Božena, doznali.

(prad jed je poslao Ministarstvu nacrte, nudio izume, opisujući antigravitacijski top koji ima strašnu snagu, može podići bilo koji predmet i ispaliti ga u svemir, Ministarstvo je pradjeda odbilo, proglašilo izum plodom bolesne mašte)

PRISJETITE SE I ZAKLJUČITE.

6 Prisjetite se prvoga uspjeha Mire i Pepika. Opišite ga.

(uperili su antigravitacijski top prema karioli na molu, uključili ga, kariola se podigla i lebdjela u zraku)

7 Zaključite zašto je kariola pala na tlo.

(žice na topu su pregorjele, baterije su preslabe)

8 Navedite kako je Božena odgovarala Miri i Pepiku na njihov poziv da im se pridruži na tavanu i uvjeri se u njihovu priču.

(ismijavala ih je)

9 Prisjetite se kadra u kojem Božena shvati da je njihova priča istinita. Opišite ga.

(Božena, Miro i Pepiko stoje uz top, Miro i Pepiko uključuju top, pojavljuje se zelena svjetlost uz zvukove, Božena je zaprepaštena, širom otvorenih očiju gleda prema topu, a zatim u kariolu obasjanu čudnom svjetlošću, kariola se podiže i nestaje u visinama)

TRIKOVI

- koriste se kako bi u filmu prikazali plod mašte

4 **Zaključite jesu li Miro i Pepiko požalili što su Marku Pivcu podigli kariolu.**

Obrazložite svoj odgovor.

(da, Marko Pivac prepričava mještanima događaj, mještani mu se smiju i ismijavaju ga, Marko Pivac sa svojom djecom nosi kofere turista – nema kariolu)

4 **Razmislite u kojem su trenutku Miro i Pepiko odlučili prekršiti zakletvu kako nikada više neće koristiti top.**

(Miro, Pepiko i Božena gledaju s prozora tavana na mol, na molu ribar Šime zadirkuje Marka Pivca, sin Marka Pivca, Adam, poziva ga da ostavi njegovoga oca na miru, ribar Šime ga grubo gurne)

4 **Navedite kako su se osvetili ribaru Šimi.**

(podigli su njegove kašete s ribama i one su nestale)

4 **Zaključite na koji je način taj događaj utjecao na mještane i turiste.**

(vlast na Hvaru je vidjela šansu za turizam, novinari iz cijelog svijeta došli su na Hvar, sve televizije su prenosile vijest o događaju)

4 **Razmislite u kojem trenutku djeca dolaze u opasnost.**

(na otok dolazi tajni agent iz međunarodne špijunske organizacije, želi se dočepati moćnog oružja)

- 4 Prisjetite se u kojem trenutku špijun otkrije otkud dolazi svjetlost koja je podigla novinara na bačvi.

(špijun gleda kroz dalekozor kako se podiže bačva s novinarom, prati otkud dolazi svjetlost, podiže dalekozor prema prozorima tavana na kamenoj kući i otkriva gdje se nalazi moćno oružje zbog kojega je došao na otok)

- 4 Razmislite otkud je snimljen kadar u kojem špijun s broda gleda na prozor tavana.

(odozdo – špijun je na brodu, podiže dalekozor prema prozoru tavana i kadar prikazuje što špijun s broda vidi)

- 4 Razmislite otkud je snimljen kadar u kojem Miro i Pepiko gledaju novinara na molu.

(odozgo – Miro i Pepiko su na tavanu, s prozora gledaju događaj na molu, kadar prikazuje što vide)

🎥 VERTIKALNI KUT SNIMANJA

- donji kut snimanja / žablja perspektiva
(snimamo odozdo, kamera se nalazi ispod objekta koji snimamo)
- gornji kut snimanja / ptičja perspektiva
(snimamo odozgo, kamera se nalazi iznad objekta koji snimamo)
- snimanje u visini očiju.

- 4 Prisjetite se na koji se način Božena riješila špijuna.

(okrenula je oznaku na topu u suprotnom smjeru i špijun, njegovi pomoćnici i njihov gliser otišli su u svemir)

- 4 Zaključite kako su zvukovi utjecali na napetost u filmu. Navedite primjere.

(zvuk stvaranja svjetlosti oko topa, napeti dijalog i napeta glazba)

VRSTA ZVUKOVA U FILMU

- šumovi (*najprirodniji zvuk u filmu, različiti šumovi nas okružuju*)
- dijalog i monolog
- tišina (*izaziva napetost u filmu*)
- glazba (*pojačava radnju, ali je najneprirodniji zvuk u filmu*)

ZVUK U OFF-u – zvuk koji se u filmu čuje, ali ne vidi se njegov izvor

Razmislite biste li mogli prepričati film. Zaključite kako nazivamo priču za film.

FILMSKA PRIČA

- povezana i zaokružena zbivanja predočena u filmu
- kao i za književno djelo, i za film je važan tijek događaja / razvoj fabule.

Filmski zadatak

Izaberite jedan od ponuđena tri filmska zadatka.

1. Pismeno prepričajte film *Tajna starog tavana* iznoseći što ste osjećali dok ste ga gledali. Obrazložite svoje osjećaje.
2. Nacrtajte filmski plakat Tajna starog tavana. Neka se razlikuje od originala.
3. Izdvojite lik koji vam je bio najsmješniji i obrazložite svoj izbor uz primjere.

Povezanost sa školskim predmetima

- **Hrvatski jezik** (razumijevanje filmske priče, kadar, vertikalni kut snimanja, filmski plan, zvuk u filmu)
- **Likovna kultura** (radioamaterizam)
- **Glazbena kultura** (glazba – kao vrsta zvuka u filmu)
- **Sat razrednika** (znatiželja, odgovornost, suosjećanje)

Ishodi

- **OŠ HJ B.3.4. / OŠ HJ B.4.4.** Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu
- **OŠ HJ B.3.1.** Učenik povezuje sadržaj i temu s vlastitim iskustvom
- **OŠ HJ C.3.3. / OŠ HJ C.4.3.** Učenik razlikuje kulturne događaje koje posjećuje i iskazuje svoje mišljenje o njima
- **OŠ HJ A.4.1.** Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom
- **OŠ HJ A.5.1.** Učenik govori i razgovara u skladu s interesima, potrebama i iskustvom
- **OŠ HJ B.5.4.** Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima
- **OŠ HJ C.5.3.** Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome i virtualnome okružju

